

NORDISKA MUSEET

FATABUREN 1987

Den kultiverade naturen

Den kultiverade naturen

NORDISKA MUSEETS

OCH SKANSENS ÅRSBOK

FATABUREN 1987

FATABUREN 1987

ISBN 91-7108-279-4

ISSN 0348-971-X

© Nordiska museet och respektive författare.

Redaktör Anders Sandström.

Redaktionssekreterare Berit Nordin.

Bildmaterialet tillhör Nordiska museet om ej annat anges.

Summaries translated into English by Roger Tanner.

Grafisk form Bo Berndal, BIGG.

Omslagsbilden från Skansen foto Arne Biörnstad.

Risbergs Tryckeri AB, Uddevalla 1988.

ALBERT ESKERÖD

1904–1987

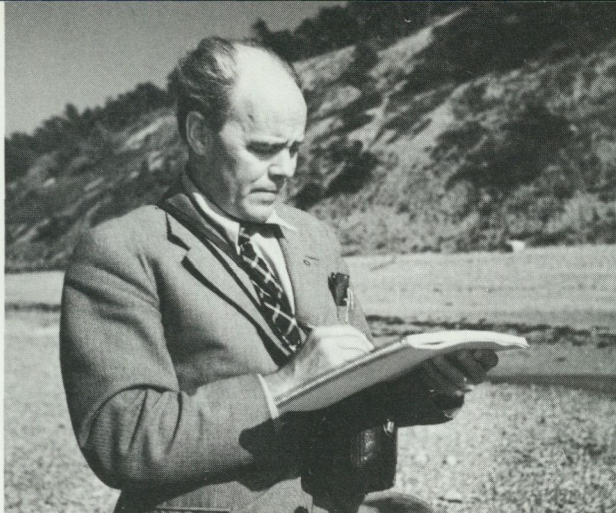
Albert Eskeröd, bondson från norra Skåne, tillhörde en av de få av den äldre etnologgenerationen som har haft förmånen att studera sitt forskningsobjekt, folkkulturen, i dess aktiva, funktionella sammanhang. Han tog väl till vara denna unika resurs: "försök se på saken okomplicerat som de människor gör som du studerar" har han sagt mig vid ett tillfälle. Hans bakgrund kan vara förklaringen till att han mer än de flesta av sina samtida etnologkolleger kunde förena teori och empiri när han formulerade sin syn på den folkliga kulturens dynamik. Om man ville med en enda mening sammanfatta hans styrka skulle man säga att den bestod i en lycklig kombination av den teoretisk skärpta etnologen och den mångfaldiga och skickliga museimannen varvid de två färdigheterna ständigt förstärkte varandra. Detta drag kan också vara förklaringen till varför han ständigt omgavs av medarbetare som lyssnade fascinerat till honom: hans kunnande hade många bottnar som räckte till alla och budskapen kom alltid fram – inte sällan i oväntade uttryck.

Han avled den 2 april 1987 vid en ålder av nära 83 år. Från Norra Rörum där han föddes gick hans bana spikrakt framåt. Han fick en gedigen utbildning i Lund som han byggde vidare på med praktisk erfarenhet och olika

uppdrag. Fram till 1937, året när han kom till Nordiska museet, var han verksam vid Folkklivsarkivet och Kulturen i Lund. I samlingarna vid dessa båda institutioner finner man påtagliga vittnesbörd om hans utomordentliga noggranna dokumentationsarbete som präglades av målmedvetenhet vad gäller urval och representativitet. Han var redan då en analytisk forskare av stort format. Den tidiga uppsatsen av intressedominansen (som lästes av stor skara av den uppväxande forskargenerationen såväl i Sverige som i utlandet) hör numera till den etnologiska litteraturens klassiker.

När han kom till Nordiska museet fann han där en idealisk arbetsplats. Här fanns det en mångfald av arbetsuppgifter som krävde olika färdigheter samt initiativrikedom samtidigt som institutionen på den tiden var en skådeplats för utbyte av idéer.

På sin nya arbetsplats – åt vilken han ägnade sina yppersta krafter fram till sin pensionering – gav han sig i kast med det mångskiftande museiarbete som han fullständigt behärskade. Han var ett utmärkt exempel på hur forskaren och museimannen utgör en odelbar enhet. När han 1967 för fram en del reflexioner kring de kulturhistoriska museernas arbetsuppgifter och verksamhetsformer summerade han sina erfarenheter genom att skärskåda museernas ständigt återkommande problem som känns extra aktuellt idag, nämligen balansen

Albert Eskeröd ritat
vid Häftings Klint,
Hall, Gotland.

mellan och strategier för de kulturskapande och kulturförmedlande aktiviteterna.

Med honom startade en ny glansperiod i Nordiska museets utställningshistoria. Saklighet, pedagogisk skärpa, konstnärlighet, social ansvarskänsla var ledmotiv i hans mångåriga utställningsverksamhet. Han var nydanare i utställningsbyggandet även i tekniskt avseende vilket gör att flera av hans utställningar ingår i museets basutställningar ännu idag. Vid sidan om flera dokumentationsföretag och inre museiarbete av olika slag tog sig Eskeröd tid att arbeta på ett monumentalt verk som år 1947 resulterade i doktorsavhandlingen *Årets äring* – en milstolpe i traditionsforskningen. Avhandlingen är en mikroanalys av de folkliga föreställningarna kring skörden och julen. Eskeröd lägger här fram ett ofantligt material som han underkastar noggrann källkritik. Han bygger upp en omfattande teoretisk grund för undersök-

ningen och vill se de olika företelserna både utifrån individernas primärupplevelse och traditions-ekologiska synvinkel. Hans kapacitet räckte mer än till att skriva tunga vetenskapliga verk. Även den populärvetenskapliga genre roade honom (*Skånes kust, Gotländska stränder, Årets fester* m.m.). Hans pojaktiga nyfikenhet fann alltid nya objekt som han ville utveckla. Det gäller både idéernas och de tekniska innovationernas värld inom museiarbetet såsom filmning, databehandling men även de moderna mediernas framtida betydelse för kunskapsförmedlingen.

Det finns många vittnesbörd om Albert Eskeröds insatser som forskare och museiman. Somliga av dessa pekar mot framtiden ännu idag. Ett exempel på detta är tankar på skapandet av ett svenskt lantbruksmuseum på Julitas mark (Södermanland) som tillhör Nordiska museets domäner.

Albert Eskeröd hade ständigt något att lära ut till den talrika skara av vänner som arbetade vid hans sida. Han hade stora krav på sig själv och på andra och efterlyste mening och mål i allt han företog. Hans minne lever kvar i otaliga former: i forskningsprodukter, populärvetenskapliga verk, utställningar, konstnärliga teckningar samt de stora mängder kunskaper i olika former som han berikade Nordiska museets samlingar med.

Mátyás Szabó